

สารบัญ

บทที่ 1

หน้าที่พลเมือง

1. สังคมวิทยา	07
2. การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาสังคม	07
3. รัฐศาสตร์	19
4. นิติศาสตร์	21
	39

บทที่ 2

ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

1. ศาสนา	56
2. ศาสนาพุทธ-ฮินดู	58
3. ศาสนาพุทธ	64
4. ศาสนาคริสต์	77
5. ศาสนาอิสลาม	81

บทที่ 3

เศรษฐศาสตร์

1. เศรษฐศาสตร์และความสำคัญ	86
2. กิจกรรมทางเศรษฐกิจและการผลิต	87
3. กลไกราคา	91
4. การบริโภค	93
5. ระบบเศรษฐกิจ	95
6. นโยบายการเงินและนโยบายการคลัง	96
7. เศรษฐกิจระหว่างประเทศและองค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจ	103
8. วิกฤตเศรษฐกิจ	107
9. สหกรณ์	108
10. เศรษฐกิจพอเพียง	109
11. การพัฒนาทางเศรษฐกิจ	111
12. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	112

บทที่ 4

ประวัติศาสตร์

114

1. ประวัติศาสตร์ 114
2. เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ 114
3. วิธีการทางประวัติศาสตร์ 116
4. หลักฐานทางประวัติศาสตร์ 116
5. การแบ่งยุคทางประวัติศาสตร์ 117
6. ยุคก่อนประวัติศาสตร์ 117
7. ประเด็นสำคัญทางประวัติศาสตร์ไทยและแนวคิดสำคัญ 119
8. ประวัติศาสตร์ไทย 120
9. บุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ไทย 136
10. วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย 141
11. ประวัติศาสตร์โลก 142

บทที่ 5

ภูมิศาสตร์

154

1. เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ 154
2. ความรู้เรื่องโลก 157
3. ภูมิศาสตร์ประเทศไทยและภัยพิบัติ 166
4. ทรัพยากรธรรมชาติของประเทศไทย 169
5. ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติและภัยพิบัติทางธรรมชาติ 170
6. องค์การจัดการดูแลสิ่งแวดล้อม 172
7. กฎหมายสิ่งแวดล้อม 173
8. แนวทางการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน 174

บทที่ 6

อาเซียนศึกษา

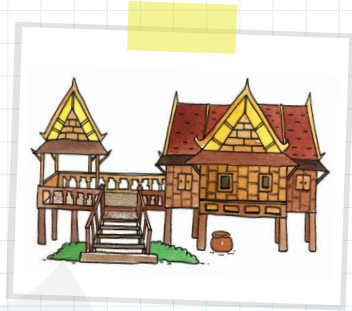
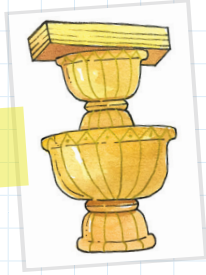
175

1. อาเซียน 175
2. ปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมืออาเซียน 177

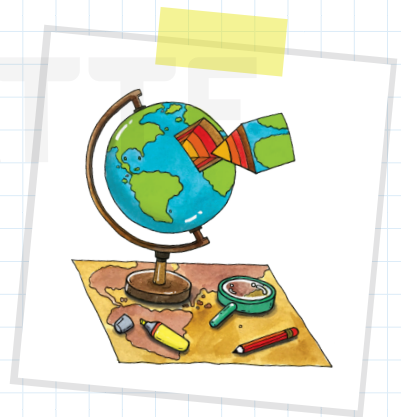

ประวัตินักเขียน

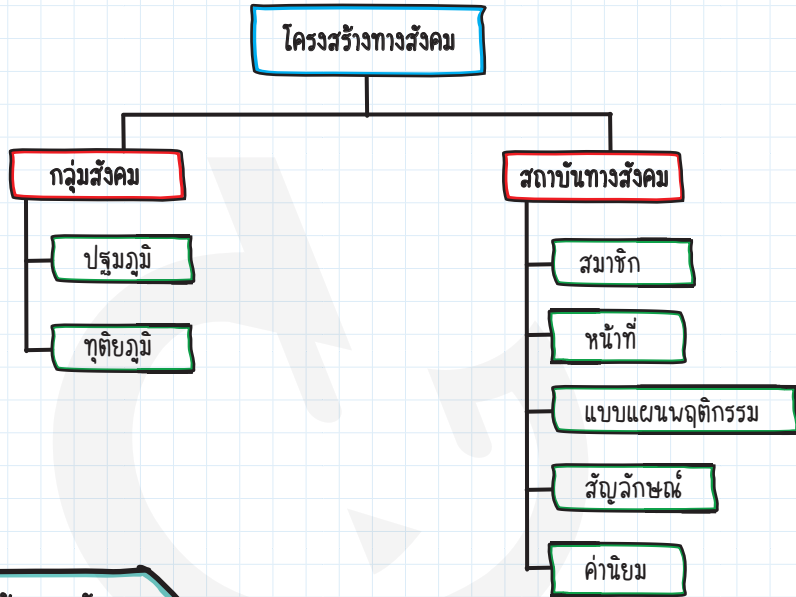
180

สังคม

1. สังคมวิทยา

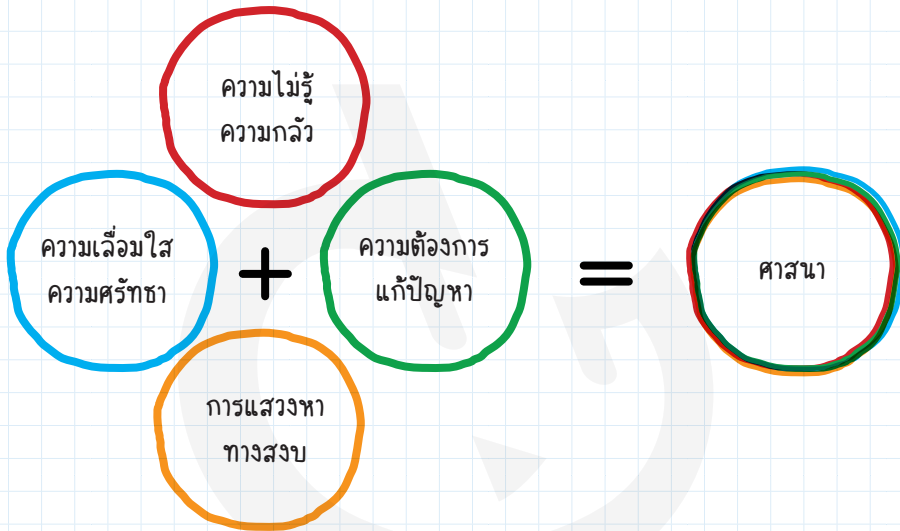
1.1 โครงสร้างทางสังคม

- คือ ระบบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ ในสังคม
- **ลักษณะของโครงสร้างทางสังคม**
 - มีการรวมกลุ่มกันรับผิดชอบหน้าที่ตามวัตถุประสงค์
 - มีแนวทางปฏิบัติ กฎเกณฑ์ และระเบียบแบบแผนร่วมกัน โดยยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก
 - มีจุดมุ่งหมายหรือปฏิบัติกิจกรรมเดียวกัน
 - สามารถเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบหรือความสัมพันธ์ภายในได้ เช่น การเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากร การเปลี่ยนสถานภาพ
- **องค์ประกอบโครงสร้างสังคม** ได้แก่ กลุ่มสังคมและสถาบันทางสังคม
 - 1) **กลุ่มสังคม** : กลุ่มบุคคลที่สมาชิกติดต่อสัมพันธ์กันอย่างเป็นระเบียบแบบแผน
 - ลักษณะของกลุ่มสังคม**
 - สมาชิกในกลุ่มมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน มีความรู้สึกเป็นสมาชิกร่วมกัน มีความผูกพันในกลุ่ม และมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน
 - สมาชิกในกลุ่มต่างมีสถานภาพและบทบาทหน้าที่ของตน จึงเกิดเป็น “วัฒนธรรมย่อย”

บทที่ 2 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

1. ศาสนา

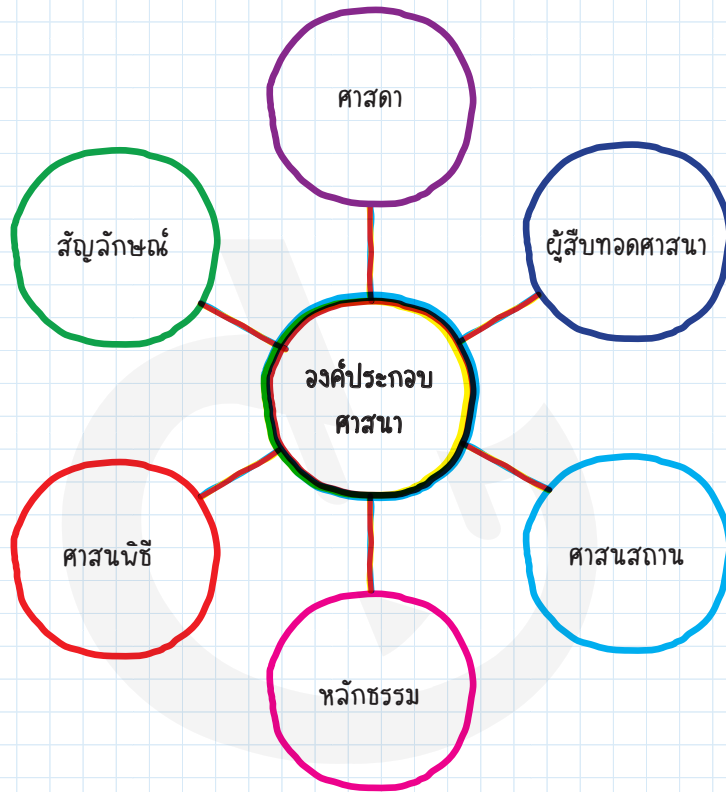
- สาเหตุการเกิดศาสนา

- ประโยชน์ของศาสนา

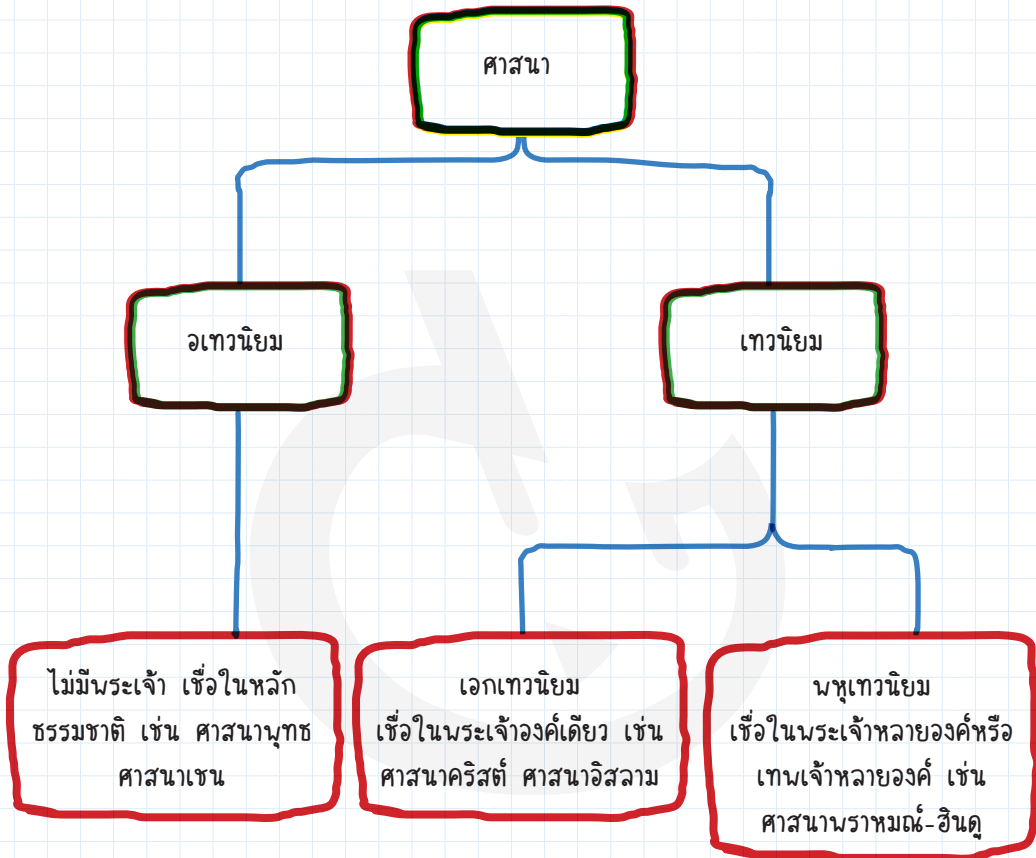

● องค์ประกอบของศาสนา

- 1) **ศาสดา** : ผู้ก่อตั้งหรือผู้ประกาศศาสนา มีชีวิตจริง
- 2) **หลักธรรม** : คำสอนที่ศาสดาและสาวกคิดค้น แบ่งเป็นหมวดหมู่และบันทึกใน “คัมภีร์”
- 3) **ผู้สืบทอดศาสนา** : ผู้ปฏิบัติตามหลักคำสอนอย่างเคร่งครัดเนื้อเป็นตัวอย่างให้แก่ผู้นับถือ เช่น พระ ใต้ะอิหม่าม
- 4) **ศาสนสถาน** : สถานที่ที่ใช้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา
- 5) **ศาสนพิธี** : พิธีกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้นับถือเกิดความเชื่อถือศรัทธา
- 6) **สัญลักษณ์** : สิ่งที่แสดงให้นึกถึงศาสนานั้น

- ศาสนาแบ่งเป็น 2 ประเภท

2. ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู

2.1 แนวทางศาสนา

เป็นเทวนิยมแบบพหุเทวนิยม นับถือเทพเจ้าหลายองค์ ผู้นับถือจะสวดมนต์อ้อนวอนเทพเจ้า เชื่อว่าวิญญูณที่เกิดขึ้นมาจะไปในร่างมนุษย์และสรรพสิ่ง เมื่อหลุดพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิดจะไปรวมกับวิญญูณกำเนิดและกลับสู่ความเป็นอมตะ

2.2 นิกาย

นิกายโฆณน/โฆณนิกาย	นิกายสวัระ/สวัระนิกาย	นิกายศักติ
<ul style="list-style-type: none"> • นับถือพระวิษณุ (พระนารายณ์) เป็นเทพสูงสุด • เชื่อว่าพระวิษณุคือมหาเทพผู้อวตารมาปกป้องโลกมนุษย์ เรียกการอวตารของพระนารายณ์ว่า “นารายณ์ 10 ปาง” 	<ul style="list-style-type: none"> • นับถือพระศิวะ (พระอิศวร) เป็นเทพสูงสุด • บูชาศิวลึงค์ • เชื่อว่ามหาเทพผู้ประทานพรแก่ผู้ที่อยู่ในศีลธรรมและยึดมั่นในความดี หากผู้ใดสมปรารถนาแล้วกระทำตนผิดไปจากเดิมจะพบความวิบัติ ตรีเนตรหรือตาดวงที่สามที่อยู่กลางหน้าผากของพระองค์จะเปิดขึ้นเมื่อขจัดภัยวิบัติ ความเจ็บป่วย และสิ่งเลวร้ายทิ้งปวง 	<ul style="list-style-type: none"> • นับถือชายาของเทพเจ้า ได้แก่ <ul style="list-style-type: none"> - พระแม่อุมา ชายาของพระศิวะ เป็นตัวแทนแห่งความงามและอำนาจ - พระแม่ลักษมี ชายาของพระวิษณุ เป็นตัวแทนแห่งความงามและความร่ำรวย - พระแม่สุรัสวดี ชายาของพระนพรหม เป็นตัวแทนแห่งปัญญา ความรู้ และศิลปวิทยาการทุกแขนง

พระนพรหมไม่ค่อยได้รับการนับถือแยกเป็นนิกายเดี่ยว มักนับถือร่วมกับพระวิษณุ และพระศิวะในรูปพระตรีมูรติมากกว่า โดยถือว่าพระนพรหมเป็นผู้สร้าง พระวิษณุเป็นผู้ปกป้อง พระศิวะเป็นผู้ทำลาย

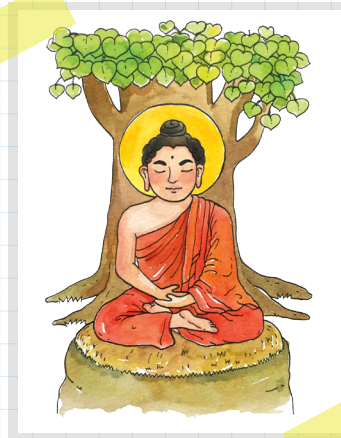
2.3 คัมภีร์

- **คัมภีร์นระเวท (คัมภีร์ศรุต)** : คัมภีร์เก่าแก่ของชาวอารยัน เชื่อว่าเป็นคัมภีร์ที่เขียนขึ้นจากการฟังเทพเจ้าโดยตรง ไม่มีผู้แต่ง เป็นแหล่งกำเนิดของวรรณกรรมอินเดีย มี 4 เล่ม ได้แก่
 - 1) **ฤคเวท** : คัมภีร์ที่เก่าแก่ที่สุด ใช้สวดสรรเสริญเทพเจ้า
 - 2) **ยชุรเวท** : เป็นบทร้อยแก้ว ใช้ประกอบพิธีกรรม บวงสรวง และบูชาขัณฑ์
 - 3) **สามเวท** : เป็นบทร้อยกรอง 1,549 บท ใช้ประกอบพิธีถวายน้ำโสมและขับกล่อมเทพเจ้า
 - 4) **อาถรรพเวท** : เขียนขึ้นภายหลังยุคนระเวท เป็นบทสวดไสยศาสตร์ การสาปแช่ง การเสกต่าง ๆ

3. ศาสนาพุทธ

3.1 แนวทางศาสนา

เป็นอเทวนิยม ไม่เชื่อในพระเจ้า เน้นการพัฒนาตนเอง ฝึกใช้ปัญญาและหลักความจริง ยึดทางสายกลาง ทำให้คนไม่ประมาทในชีวิต เรียนรู้การอยู่ร่วมกันเพื่อให้เกิดสันติภาพ

3.2 นิกาย

นิกายมหายาน (อจารีวิวาท)	นิกายหินยาน (เถรวาท)
<ul style="list-style-type: none">• เน้นปฏิบัติตามที่ระนุชเจ้าอนุญาติ ก่อนปรินิพพานว่าสามารถถอนสิกขา บางบทได้ ไม่จำเป็นต้องทำตามระวินัยทั้งหมด• จุดมุ่งหมายสูงสุด = ตรัสรู้เป็น ระนุชเจ้าองค์ต่อไป หรือเป็นระโนชิสัตว์เพื่อช่วยเหลือสรรพสิ่งบนโลก ใ้พ้นทุกข์• นิกายที่แตกออกไป เช่น นิกายวัชรยาน• ประเทศที่นับถือ เช่น ทิเบต เนปาล จีน เวียดนาม ญี่ปุ่น	<ul style="list-style-type: none">• เน้นปฏิบัติตามระวินัยที่กล่าวไว้ในระไตรปิฎก• จุดมุ่งหมายสูงสุด = นิพพาน• นิกายที่แตกออกไป เช่น<ul style="list-style-type: none">- มหานิกาย : ปฏิบัติตามระวินัยเดิม- ชรรมยุติกนิกาย : เกิดขึ้นในไทยสมัยรัชกาลที่ 3 ผู้ก่อตั้ง คือ เจ้าฟ้ามงกุฎ (ต่อมาคือรัชกาลที่ 4) ปฏิบัติตามระวินัย แต่เข้มงวดกว่า• ประเทศที่นับถือ เช่น ไทย ลาว มม่า กัมพูชา ศรีลังกา

3.3 คัมภีร์

บทที่ 3 เศรษฐศาสตร์

1. เศรษฐศาสตร์และความสำคัญ

- เศรษฐศาสตร์ (Economics) = วิชาการจัดสรรทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อสนองตอบความต้องการของมนุษย์ที่มีไม่จำกัด
- คอเนซึปต์ = ทรัพยากร < ความต้องการของมนุษย์ → เศรษฐศาสตร์
- ความต้องการของมนุษย์เกิดจากปัญหาการขาดแคลนทรัพยากร ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ การเลือกที่นำไปสู่ต้นทุนการเสียโอกาส วิชาเศรษฐศาสตร์จะเป็นเครื่องมือในการจัดสรรทรัพยากรให้ตอบรับกับความต้องการของมนุษย์
- **ความสำคัญของเศรษฐศาสตร์**
 - ช่วยให้มนุษย์สามารถจัดสรรทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 - เป็นเครื่องมือช่วยแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ ทำให้เศรษฐกิจของประเทศชาติมั่นคง
 - มนุษย์ใช้เป็นความรู้ในการประกอบอาชีพ
- **นักเศรษฐศาสตร์สำคัญ**
 - **อดัม สมิท** : บิดาแห่งวิชาเศรษฐศาสตร์ชาวอังกฤษ เขียนหนังสือชื่อ “การสอบสวนธรรมชาติและสาเหตุแห่งความมั่งคั่งของประชาชาติ (An Inquiry Into the Nature and Causes of the Wealth of Nations)” ซึ่งกล่าวว่าการตลาดเหมือนกับมือที่มองไม่เห็น (Invisible Hand)
 - **อัลเฟรด มาร์แชล** : นักเศรษฐศาสตร์ชาวอังกฤษ เป็นผู้ก่อตั้งเศรษฐศาสตร์ สำนักนักไอคลาสสิก เขียนหนังสือชื่อ “Principles of Economics” เสนอให้ศึกษาพฤติกรรมการค้าเน้นกิจกรรมทางเศรษฐกิจของมนุษย์ในระดับบุคคลและสังคม อันเป็นต้นแบบของการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์ในประเทศอังกฤษ ได้รับยกย่องเป็น “บิดาแห่งเศรษฐศาสตร์จุลภาค”
 - **จอห์น เมย์นาร์ด เคนส์** : นักเศรษฐศาสตร์ชาวอังกฤษ ผู้ริเริ่ม “ทฤษฎีรายได้ประชาชาติ” และเสนอนโยบายแก้ไขปัญหาการว่างงาน การเงิน การคลัง การออม และการลงทุนเป็นคนแรก ได้รับยกย่องเป็น “บิดาแห่งเศรษฐศาสตร์มหภาค”
 - **นเรศวรียานุกัฏ (เกิด บุนนาค)** : เขียนหนังสือชื่อ “ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์” ซึ่งเป็นตำราเศรษฐศาสตร์เล่มแรกของไทยในสมัยรัชกาลที่ 6 ภายหลังถูกระงับไม่ให้เผยแพร่ เนื่องจากถูกมองว่าเป็นเครื่องมือปลุกฝังลัทธิเศรษฐกิจ

2. กิจกรรมทางเศรษฐกิจและการผลิต

2.1 สาขาของเศรษฐศาสตร์

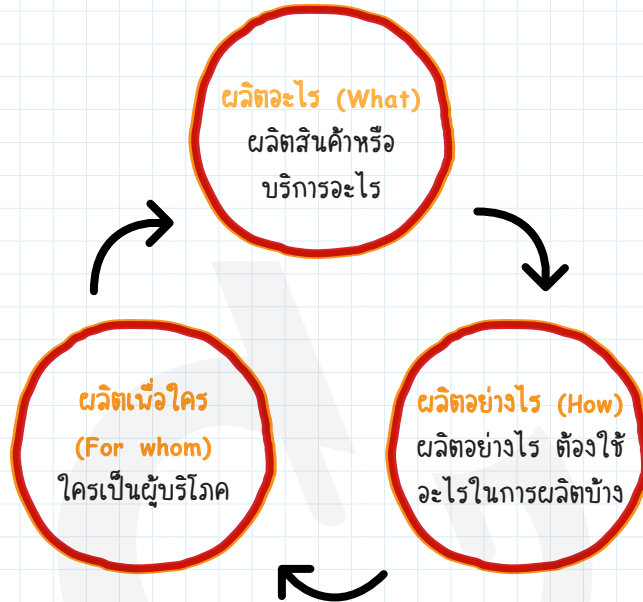
มี 2 สาขา ได้แก่

- 1) **เศรษฐศาสตร์มหภาค** : เศรษฐกิจระดับประเทศและระหว่างประเทศ เช่น ผลกระทบราคาน้ำมันสูงขึ้นต่อราคาทองคำ การเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ รัฐบาลเพิ่มอัตราจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
- 2) **เศรษฐศาสตร์จุลภาค** : เศรษฐกิจระดับบุคคล ครัวเรือน หรือเอกชน เช่น การกำหนดราคาสินค้าอุปโภคบริโภค การวิเคราะห์ตัวเลขผู้บริโภคเพื่อนำไปใช้ผลิตสินค้า

2.2 หน่วยเศรษฐกิจ

2.3 ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

2.4 สินค้าและบริการ

มี 2 ประเภท ได้แก่

- 1) **เศรษฐกิจทรัพย์ (สินค้ามีราคา)** : สินค้าและบริการที่มีต้นทุนการผลิต มีราคาซื้อขาย เช่น ของใช้ รถยนต์ บ้าน ร้านเสริมสวย แบ่งเป็น 2 ชนิด ได้แก่
 1. **สินค้าเอกชน** : สินค้าที่ผู้บริโภคสามารถซื้อได้อิสระ ตามใจชอบ และเมื่อซื้อขายแล้วสามารถกีดกันคนอื่นไม่ให้ใช้สินค้านั้นร่วมกันได้ เช่น เสื้อผ้า กระเป๋า รองเท้า
 2. **สินค้าสาธารณะ** : สินค้าที่ต้องบริโภคร่วมกันเพราะมีผู้บริโภคจำนวนมาก เช่น ถนน โรงพยาบาล การจัดการศึกษาของรัฐ

ของบริจาดและของแถมจัดเป็นเศรษฐกิจทรัพย์ (เพราะมีต้นทุนการผลิต)
เรียกว่า สินค้าได้เปล่า (ทรัพย์ได้เปล่า)

- 2) **ทรัพย์เสรี (สินค้าไร้ราคา)** : สินค้าที่ไม่มีต้นทุนการผลิต เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น สายลม แสงแดด อากาศ

2.5 การผลิต

ขั้นตอนการผลิตให้เกิดสินค้าและบริการ มี 3 ขั้น ได้แก่

ขั้นปฐมภูมิ

- การผลิตขั้นต้น วิธีการไม่ยุ่งยาก หามาขายไป
- เช่น เกษตรกรรม การประมง เหมืองแร่

ขั้นทุติยภูมิ

- มีการดัดแปลงหรือแปรรูปวัตถุดิบ
- เช่น ยางรถยนต์ ผลไม้กระป๋อง

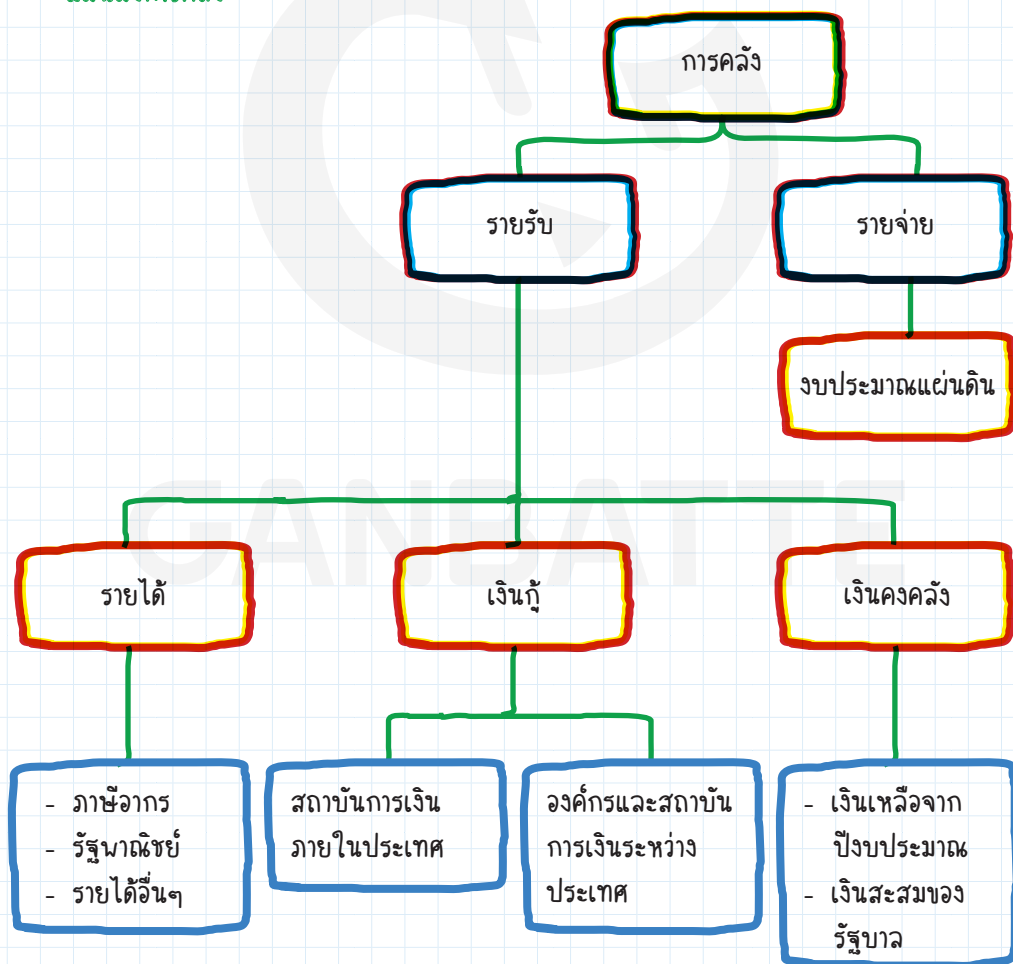
ขั้นตติยภูมิ

- การขนส่งสินค้า การประกันสินค้า และการบริการผู้บริโภคให้เกิดความพอใจ
- เช่น Call center บริการส่งถึงบ้าน

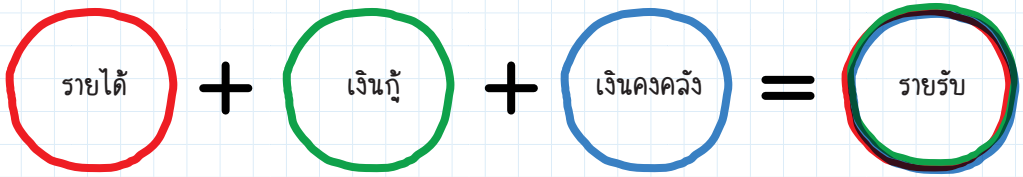

6.2 นโยบายการคลัง

- คือ เครื่องมือที่รัฐบาลใช้บริหารประเทศเพื่อให้เศรษฐกิจของประเทศมั่นคง รายได้เพียงพอกับรายจ่าย โดยกำหนดนโยบายเพื่อจัดหารายได้มาใช้จ่ายและจัดการหนี้สินของรัฐบาล
- นโยบายการคลังมี 2 แบบ ดังนี้
 - นโยบายการคลังแบบเข้มงวด** : เพื่อสร้างการกระจายรายได้ให้เป็นธรรม กระจายรายได้สู่ประชาชน โดยกำหนดให้รัฐมีรายรับมากกว่ารายจ่าย รายรับคงเหลือไว้เก็บเป็น “เงินคงคลัง” หรือใช้ชำระหนี้ต่างประเทศ
 - นโยบายการคลังแบบขยายตัว** : เพื่อให้เศรษฐกิจขยายตัว กระตุ้นการใช้จ่ายของภาครัฐ เพื่อให้มีเงินหมุนเวียนในภาคเอกชน
- แผนผังการคลัง

● รายรับของรัฐบาล

- รายได้

■ **ภาษีอากร** : รายได้ของรัฐบาลจากการเรียกเก็บจากผู้มีรายได้ เพื่อนำไปใช้บริหารและพัฒนาประเทศ แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. **ภาษีทางตรง** : เก็บจากผู้มีรายได้ ได้แก่ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล
2. **ภาษีทางอ้อม** : เก็บจากการซื้อ-ขายสินค้าและบริการ เช่น
ภาษีศุลกากร : การนำเข้าและส่งออกสินค้า
ภาษีสรรพสามิต : สินค้าสิ้นเปลืองหรือมีผลกระทบต่อรัฐ เช่น น้ำมัน สุรา บุหรี่
ภาษีอื่นๆ เช่น ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีมรดก

■ **การจัดเก็บภาษี** : อัตราส่วนคำนวณเงินภาษีที่จัดเก็บ แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

1. **อัตราก้าวหน้า** : เก็บมากขึ้นเมื่อมีรายได้มากขึ้น เพื่อลดความเหลื่อมล้ำเรื่องรายได้และให้ความเป็นธรรมกับผู้มีรายได้น้อย เช่น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
2. **อัตราคงที่** : เก็บอัตราเดียวแม้รายได้จะเปลี่ยนแปลง เช่น ภาษีมูลค่าเพิ่ม
3. **อัตราถอยหลัง** : เก็บน้อยลงเมื่อมีรายได้มากขึ้น เพื่อกระตุ้นการลงทุนและการผลิตสินค้า เช่น ภาษีเหมาจ่ายจากภาคอุตสาหกรรม

■ **รัฐพาณิชย์** : รายได้จากรัฐวิสาหกิจและเงินปันผลที่รัฐบาลถือหุ้นเกินร้อยละ 50 เช่น สายการบิน สลากกินแบ่งรัฐบาล รถไฟฟ้า

■ **รายได้อื่นๆ** : ค่าแสตมป์อากร ค่าปรับ

- **เงินกู้** : การกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินเพื่อนำมาเสริมสภาพคล่องทางการเงินของรัฐบาล และสร้างความเชื่อมั่นในเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ

- **เงินคงคลัง** : รายได้ที่เหลือจากรายจ่าย มีสถานะเป็นเงินสำรองกรณีฉุกเฉิน รัฐบาลสามารถเบิกมาใช้แก้ปัญหาการขาดดุลงบประมาณได้ แต่ต้องเอามาคืนธนาคารแห่งประเทศไทยภายใน 1 ปีงบประมาณ

บทที่ 4 ประวัติศาสตร์

1. ประวัติศาสตร์

- คือ การศึกษาพฤติกรรมของกลุ่มบุคคลในอดีตผ่านวิธีการทางประวัติศาสตร์
- นักประวัติศาสตร์สำคัญ
 - **เฮโรโดตัส (Herodotus)** : ชาวกรีกผู้ได้รับการยกย่องให้เป็นบิดาแห่งประวัติศาสตร์ เป็นผู้บันทึกเหตุการณ์สงครามระหว่างกรีก-เปอร์เซีย ในรูปของวรรณกรรมชื่อ “Histories” นอกจากนี้ยังเป็นผู้เริ่มต้นจัดลำดับเจ็ดสิ่งมหัศจรรย์ของโลก
 - **ซือหม่า เจียน** : ชาวจีนในสมัยราชวงศ์ฮั่น ผู้เขียนบันทึกประวัติศาสตร์จีนชื่อว่า “สี่จี้” ซึ่งมีเนื้อหาว่าด้วยประวัติศาสตร์ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมของจีนตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์จนถึงสมัยราชวงศ์ฮั่น รวมระยะเวลากว่า 3,000 ปี ได้รับยกย่องให้เป็นบิดาแห่งประวัติศาสตร์ตะวันออก
 - **สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ** : บิดาแห่งประวัติศาสตร์ไทย ทรงพระนิพนธ์ตำราด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดีไทยไว้มากมาย ทรงเป็นต้นแบบในการศึกษาวิชาประวัติศาสตร์ไทย รวมถึงกระตุ้นให้คนไทยหันมาสนใจการจดบันทึกและค้นคว้าหลักฐานทางโบราณคดีของชาติไทยด้วย

2. เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์

- การนับและการเทียบประวัติศาสตร์
 - ประเทศไทยใช้นุทศักราช (น.ศ.) ในการนับศักราชเป็นหลัก โดยนับปีหลังพระนุทเจ้า ปรินิพพาน 1 ปี เป็น น.ศ. 1
 - ในหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีมีการใช้ศักราชหลายรูปแบบ นักประวัติศาสตร์และนักโบราณคดีไทยจึงใช้ น.ศ. เป็นหลักในการเทียบศักราช ดังนี้

ศักราชที่นับในหลักฐานประวัติศาสตร์ไทย

มหาศักราช (ม.ศ.)

- ศักราชแบบอินเดียโบราณ (หลังนุทศักราช 621 ปี)
- นบหลักฐานการบันทึกใช้ในสมัยสุโขทัย ซึ่งไทยได้รับอิทธิพลจากขอม

การเทียบระหว่างมหาศักราชและนุทศักราช

$$\text{ม.ศ.} + 621 = \text{น.ศ.}$$

$$\text{น.ศ.} - 621 = \text{ม.ศ.}$$

ศักราชที่นับในหลักฐานประวัติศาสตร์ไทย

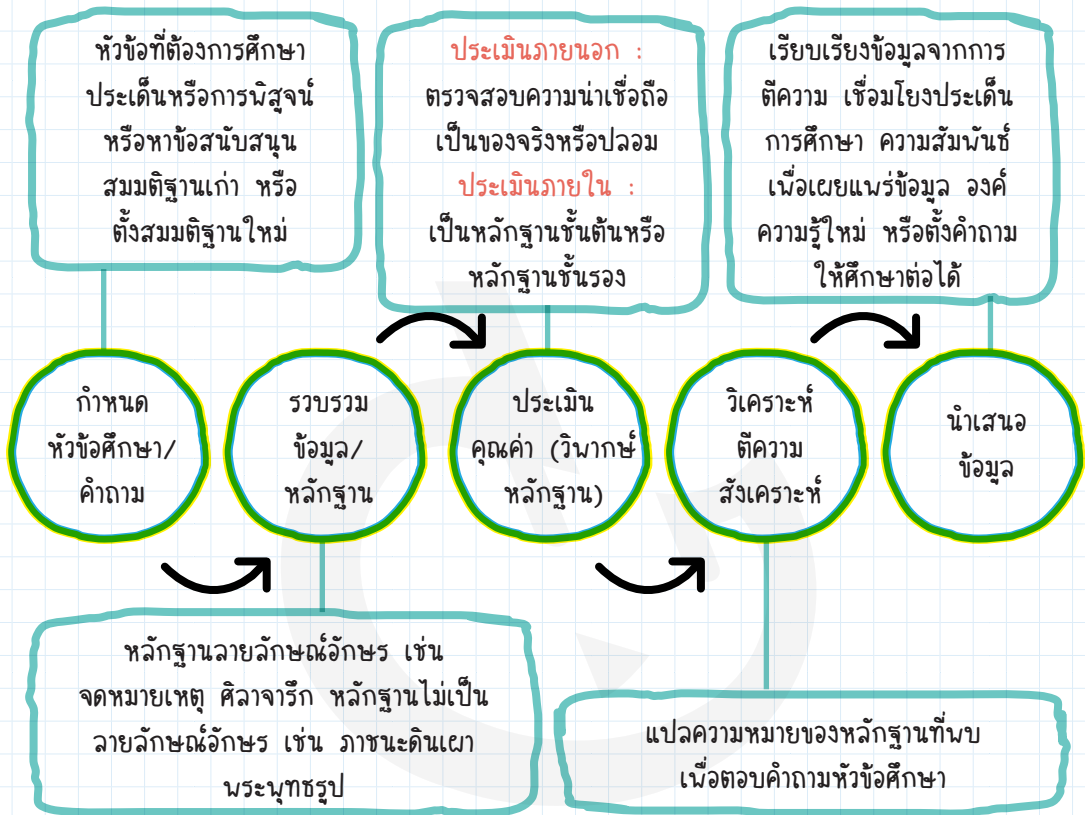
<p>จุลศักราช (จ.ศ.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • ศักราชแบบนม่า (หลังนุทศักราช 1,181 ปี) • นับเดือนแบบจันทรคติ เช่น ขึ้น 1 ค่ำ เดือน 6 • นบหลักฐานการบันทึกใช้ในสมัยสุโขทัย ออยุธยา และรัตนโกสินทร์ตอนต้น จนถึงสมัยรัชกาลที่ 5 	<p>การเทียบระหว่างจุลศักราชและนุทศักราช</p> $\text{จ.ศ.} + 1181 = \text{น.ศ.}$ $\text{น.ศ.} - 1181 = \text{จ.ศ.}$
<p>รัตนโกสินทร์ศก (ร.ศ.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • ศักราชแบบไทย (หลังนุทศักราช 2,324 ปี) • ปีที่ก่อตั้งกรุงเทพมหานคร (น.ศ. 2325) = ร.ศ. 1 • นบหลักฐานการบันทึกใช้ในสมัยรัตนโกสินทร์ช่วงสมัยรัชกาลที่ 5 และยกเลิกสมัยรัชกาลที่ 6 	<p>การเทียบระหว่างรัตนโกสินทร์ศกและนุทศักราช</p> $\text{ร.ศ.} + 2324 = \text{น.ศ.}$ $\text{น.ศ.} - 2324 = \text{ร.ศ.}$

ศักราชสากล

<p>คริสต์ศักราช (ค.ศ.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • ศักราชของศาสนาคริสต์ (หลังนุทศักราช 543 ปี) • B.C. (Before Christ) = ปีก่อนพระเยซูประสูติ • A.D. (Anno Domini) = ปีแห่งพระเป็นเจ้า • ปีที่พระเยซูประสูติ = ค.ศ. 1 	<p>การเทียบระหว่างคริสต์ศักราชและนุทศักราช</p> $\text{ค.ศ.} + 543 = \text{น.ศ.}$ $\text{น.ศ.} - 543 = \text{ค.ศ.}$
<p>ฮิจเราะห์ศักราช (ฮ.ศ.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • ศักราชของศาสนาอิสลาม (หลังนุทศักราช 1,122 ปี) • ปีที่นบีมุฮัมมัดอพยพออกจากนครเมกกะไปยังนครมาดีนะห์ = ฮ.ศ. 1 	<p>การเทียบระหว่างฮิจเราะห์ศักราชและนุทศักราช</p> $\text{ฮ.ศ.} + 1121 = \text{น.ศ.}$ $\text{น.ศ.} - 1121 = \text{ฮ.ศ.}$

3. วิธีการทางประวัติศาสตร์

4. หลักฐานทางประวัติศาสตร์

- วัตถุหรือเศษวัตถุที่หลงเหลืออยู่ นำมาใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นเมื่อวิเคราะห์และสืบค้นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้

แบ่งตามความสำคัญ	แบ่งตามลักษณะ
หลักฐานชั้นต้น (ปฐมภูมิ) : เกิดร่วมสมัยเหตุการณ์	หลักฐานไม่เป็นลายลักษณ์อักษร : โบราณวัตถุ โบราณสถาน
หลักฐานชั้นรอง (ทุติยภูมิ) : บันทึกหรือสิ่งที่สร้างขึ้น หลังเหตุการณ์	หลักฐานลายลักษณ์อักษร : จารึก ตำนาน นงศาวดาร จดหมายเหตุ เอกสารราชการ วรรณกรรม กฎหมาย

5. การแบ่งยุคทางประวัติศาสตร์

ก่อนประวัติศาสตร์สากล
(2,000,000–4,000 B.C.)
: ยุคหิน ยุคโลหะ

ประวัติศาสตร์สากล (4,000 B.C.-ปัจจุบัน) :
อารยธรรมโบราณ ประวัติศาสตร์สากล/ประวัติศาสตร์
ตะวันตก (โลกยุคกลาง โลกยุคใหม่) โลกยุคปัจจุบัน
โลกในศตวรรษที่ 21 ประวัติศาสตร์ตะวันออก

ก่อนประวัติศาสตร์ไทย
(500,000–10,000 B.C.)
: ยุคหิน ยุคโลหะ

ประวัติศาสตร์ไทย (น.ศ. 1180–ปัจจุบัน) :
เริ่มมีชุมชนอาศัยอยู่เป็นอาณาจักรโบราณ
สุโขทัย อโยธยา ธนบุรี

6. ยุคก่อนประวัติศาสตร์

- ช่วงเวลาที่มนุษย์ยังไม่ประดิษฐ์ตัวอักษร ส่องต่อวัฒนธรรมผ่านการดำเนินชีวิต แบ่งยุคสมัยด้วยผลจากคาร์บอน 14 และจากหลักฐานต่างๆ เช่น เศษวัสดุเครื่องมือเครื่องใช้ รวมถึงลักษณะการตั้งถิ่นฐาน การรวมกลุ่มเป็นสังคม ดังนี้

ยุคสมัย	เวลา	การตั้งถิ่นฐาน/รวมกลุ่ม/วัฒนธรรม	เครื่องมือเครื่องใช้
ยุคหินเก่า	2,000,000-8,000 B.C	<ul style="list-style-type: none"> • มนุษย์ใช้ชีวิตเร่ร่อน หาของป่าล่าสัตว์ • อาศัยในถ้ำตามพื้นที่หาอาหาร • วาดรูปบนผนังถ้ำเป็นรูปสัตว์ป่า <ul style="list-style-type: none"> • รู้จักการใช้ไฟ 	<ul style="list-style-type: none"> • เครื่องมือหินกะเทาะแบบหยาบ

อาณาจักรโบราณ	ความสำคัญ
ตามนรสิงค์	<p>เป็นศูนย์กลางการเผยแผ่ศาสนาพุทธ นิกายเถรวาท ลัทธิลังกาวงศ์ มีความเจริญรุ่งเรืองมากจนในสมัยพ่อขุนรามคำแหงได้นิมนต์พระมหาเถระสังฆราชขึ้นไปเผยแผ่ศาสนาที่กรุงสุโขทัย</p> <p>หลักฐานทางประวัติศาสตร์ : จดหมายเหตุจีน เจดีย์พระบรมธาตุนครศรีธรรมราช</p> <p>ปัจจุบันคือ จังหวัดนครศรีธรรมราช</p>
ศรีวิชัย	<p>จดหมายเหตุจีนเรียกว่า “ซิลิโพซี” เป็นอาณาจักรที่การค้าทางทะเลเจริญก้าวหน้า มีกองทัพเรือที่เข้มแข็ง นับถือศาสนาพุทธนิกายมหายาน</p> <p>หลักฐานทางประวัติศาสตร์ : ประติมากรรมพระอวโลกิเตศวร พุทธสถานบุโรพุทโธที่เมืองชวา ประเทศอินโดนีเซีย เจดีย์พระบรมธาตุไชยา</p> <p>ปัจจุบันคือ อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี และเมืองปาเล็มบัง เกาะสุมาตรา ประเทศอินโดนีเซีย</p>
ละโว้	<p>จดหมายเหตุจีนเรียกว่า “หลอหลู” เป็นเมืองประเทศราชของนวกขอม นับถือศาสนาพุทธนิกายมหายานและศาสนาพราหมณ์</p> <p>หลักฐานทางประวัติศาสตร์ : พระปรางค์สามยอด จ.ลพบุรี ปราสาทหินพนมรุ้ง ปราสาทหินนิมาย ปราสาทเมืองต่ำ ประติมากรรมพระนโขสีทร์อวโลกิเตศวร</p> <p>ปัจจุบันคือ จังหวัดลพบุรี</p>
หริภุญชัย	<p>เอกสารจีนที่ชื่อว่าหมานซุ เรียกว่า “หน้ห่งก๊ก” (กลุ่มผู้หญิงเป็นใหญ่) เพราะมีตำนานเรื่องพระนางจามเทวี กษัตริย์ผู้หญิงจากขอมเข้ามาปกครองเมืองหริภุญชัย ต่อมาญามังรายได้รวมอาณาจักรเข้าเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรล้านนา</p> <p>หลักฐานทางประวัติศาสตร์ : พระธาตุหริภุญชัย</p> <p>ปัจจุบันคือ จังหวัดลำพูน</p>
ล้านนา	<p>ก่อตั้งโดยกษัตริย์สามพระองค์ ได้แก่ ญญามังราย พ่อขุนรามคำแหง และนญาจางเมือง เป็นอาณาจักรที่มีอายุยาวนานมากกว่า 700 ปี เริ่มแรกมีศูนย์กลางอยู่ที่เวียงกุมกาม บางครั้งมีฐานะเป็นเมืองประเทศราช ในสมัยรัชกาลที่ 5 ถูกรวมเป็นส่วนหนึ่งของมณฑลพายัพ ประเทศสยาม</p> <p>หลักฐานทางประวัติศาสตร์ : กฎหมายมังรายศาสตร์ เจดีย์หลวง</p> <p>ปัจจุบันคือ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน ลำปาง นະเขยา แนร์ น่าน และแม่ฮ่องสอน</p>

บทที่ 5 ภูมิศาสตร์

- **ภูมิศาสตร์** : วิชาที่ศึกษาลักษณะเฉพาะของพื้นที่ที่ปรากฏอยู่บนพื้นผิวโลก และความสัมพันธ์ระหว่างโลก สิ่งแวดล้อม และมนุษย์

1. เครื่องมือทางภูมิศาสตร์

- **เครื่องมือทางภูมิศาสตร์** : วัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้ในการศึกษาข้อมูลและเผยแพร่ข้อมูลทางภูมิศาสตร์ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1) เครื่องมือให้ข้อมูล

1 แผนที่ : เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อให้ข้อมูลลักษณะต่างๆ บนพื้นผิวโลก ทั้งสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ด้วยการย่อขนาดตามอัตราส่วนที่กำหนดขึ้นและใช้สัญลักษณ์แทนสิ่งต่างๆ แบ่งแผนที่เป็น 2 ประเภท ได้แก่

- **แผนที่ภูมิประเทศ** : บอกลักษณะภูมิประเทศหรือแสดงพื้นผิวบนโลกของสถานที่นั้นๆ เช่น ภูเขา แม่น้ำ ถนน โดยใช้เส้นชั้นความสูง และการแรเงา
- **แผนที่เฉพาะเรื่อง** : บอกรายละเอียดตามจุดประสงค์ เช่น
 - **แผนที่รัฐกิจ** บอกขอบเขตการปกครองเป็นจังหวัด ประเทศ เช่น แผนที่ 77 จังหวัดของประเทศไทย
 - **แผนที่เศรษฐกิจ** บอกลักษณะการประกอบอาชีพ ผลผลิตทางการเกษตร เช่น การปลูกมันสำปะหลัง
 - **แผนที่ท่องเที่ยว** บอกสถานที่ท่องเที่ยวในบริเวณนั้น เช่น แผนที่ท่องเที่ยวเกาะรัตนโกสินทร์
 - **แผนที่ปริมาณน้ำฝน** บอกเขตที่มีฝนตก ใช้ปริมาณน้ำฝนเป็นตัวกำหนดหน่วยวัดเป็นมิลลิเมตร (mm) เช่น แผนที่ปริมาณฝนรายวันในประเทศไทย

NOTE

- มาตรฐานในแผนที่ทำให้เราทราบขนาดจริงของสิ่งที่ปรากฏบนแผนที่ ประเทศไทยนิยมใช้มาตรฐาน 1:50,000 และ 1:250,000 ยิ่งตัวเลขด้านหลังน้อย แผนที่ก็ยิ่งมีข้อมูลละเอียด
- วิธีคำนวณมาตรฐาน

$$\text{มาตรฐาน} = \frac{\text{ระยะทางในแผนที่}}{\text{ระยะทางจริงบนโลก}}$$

- ระยะทางในแผนที่ = ระยะทางที่วัดได้บนแผนที่ ส่วนใหญ่มักวัดเป็นเซนติเมตร
- ระยะจริงบนโลก = ระยะทางที่วัดได้บนแผนที่จริง ต้องใช้หน่วยระบบเดียวกับที่ใช้ในแผนที่ เช่น หน่วยของระยะทางในแผนที่เป็นเซนติเมตร หน่วยของระยะจริงบนโลกต้องเป็นระบบเมตริกเช่นกัน คือ เมตร กิโลเมตร
- ตัวอย่างการคำนวณ : แผนที่มาตรฐาน 1:250,000 วัดระยะทางในแผนที่ได้ 9 เซนติเมตร ระยะทางจริงจะเท่ากับกี่กิโลเมตร

$$\frac{\text{วิธีทำ}}{\frac{1}{250,000}} = \frac{9}{\text{ระยะทางจริง}}$$

$$\begin{aligned}\text{ระยะทางจริง} &= 9 \times 250,000 \\ &= 2,250,000 \text{ เซนติเมตร} \\ &= 22.5 \text{ กิโลเมตร}\end{aligned}$$

ตอบ ระยะทางจริงเท่ากับ 22.5 กิโลเมตร

- แผนที่ที่รวมแผนที่หลายแห่งเป็นเล่มเรียกว่า “แผนที่เล่ม (Atlas)”
- ประเทศไทยเริ่มทำแผนที่ในสมัยรัชกาลที่ 5 ทรงจัดตั้งกรมแผนที่ทหารบก ซึ่งมีพระวิภาควุธวล (เจมส์ เอฟ แมคคาร์ธี) เป็นเจ้ากรมแผนที่คนแรก

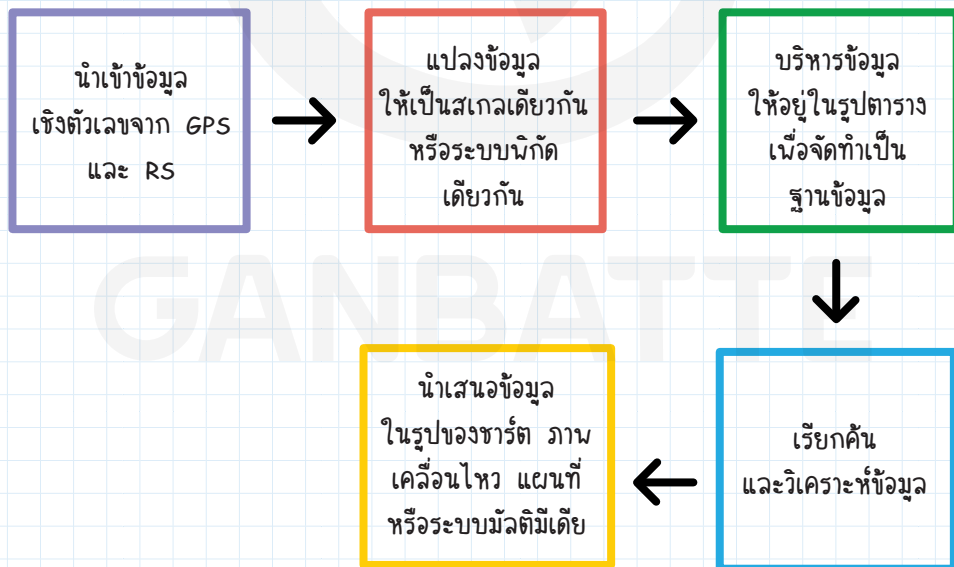
2. ภาพถ่ายทางอากาศ : ภาพถ่ายที่ได้จากกล้องถ่ายรูปซึ่งติดกับอากาศยานที่บินขึ้นไปเหนือภูมิประเทศแล้วถ่ายภาพในแนวตั้งหรือแนวเฉียง ใช้คุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ให้เห็นภาพรวม เช่น เขตเกษตรกรรม เขตโบราณสถาน ที่อยู่อาศัย แหล่งน้ำ

3. ภาพถ่ายดาวเทียม : ภาพถ่ายที่ได้จากดาวเทียม โดยใช้การสะท้อนรังสีความร้อนแล้วแปลสัญญาณตัวเลขให้เป็นภาพ ใช้สำรวจดูทรัพยากรและติดตามการเปลี่ยนแปลงบนผิวโลก เช่น สภาพภูมิประเทศ การเกิดน้ำ อุทกภัย

2) เครื่องมือรวบรวมข้อมูล

- ดาวเทียม** : สิ่งประดิษฐ์ที่มนุษย์ส่งขึ้นไปโคจรรอบโลกเพื่อประโยชน์ด้านต่างๆ ดาวเทียมสำคัญของโลก เช่น
 - **ดาวเทียมสปุตนิก** สร้างขึ้นโดยสหภาพโซเวียต เป็นดาวเทียมดวงแรกของโลก ใช้สำรวจทรัพยากรและพื้นผิวของโลก
 - **ดาวเทียมแลนด์แซต** เป็นดาวเทียมสำรวจทรัพยากร
 - **ดาวเทียมไทยคม** เป็นดาวเทียมดวงแรกของไทย ใช้ประโยชน์ด้านการสื่อสารและโทรคมนาคม
- ระบบกำหนดตำแหน่งบนพื้นโลก (Global Positioning System : GPS)** : ระบบระบุพิกัดทางภูมิศาสตร์บนพื้นผิวโลก อาศัยสัญญาณจากดาวเทียม ซึ่งมีทั้งหมด 24 ดวง 6 วงโคจร บอกค่าเป็น “ละติจูด” และ “ลองจิจูด”
- รีโมตเซนซิง (Remote Sensing : RS)** : การสำรวจข้อมูลผ่านดาวเทียมหรือยานสำรวจ ซึ่งจะส่งสัญญาณมาที่เครื่องรับสัญญาณภาคพื้นและให้ข้อมูลเป็นภาพเสมือน
- ระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (Geographic Information System : GIS)** : ระบบประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการใช้สัญญาณจากดาวเทียมบันทึกและสำรวจ มี 5 ขั้นตอน ดังนี้

- 5. เครื่องมืออื่นๆ** : ลูกโลกจำลอง เข็มทิศ เครื่องวัดพื้นที่ กล้องวัดระดับ เครื่องวัดอากาศ

2. ความรู้เรื่องโลก

2.1 ลักษณะของโลก

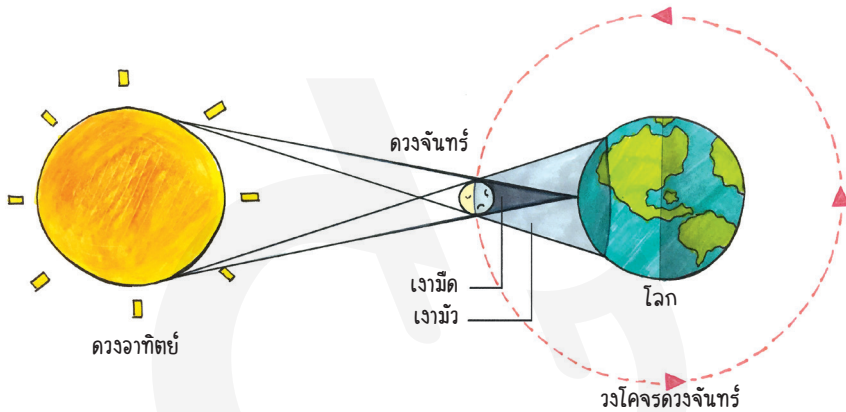
- มีทรงกลม แบนเล็กน้อย มีเส้นผ่านศูนย์กลางแวนอน 12,755 กิโลเมตร และแนวตั้ง 12,711 กิโลเมตร แกนโลกเอียงทำมุม 23.5 องศา มีผลต่อการโคจรของโลก
- **การโคจรของโลก** : มี 2 แบบ ได้แก่
 - 1) โลกหมุนรอบตัวเองจากตะวันตกไปตะวันออก (หมุนทวนเข็มนาฬิกา) ใช้เวลา 24 ชั่วโมง ทำให้เกิดกลางวันและกลางคืน
 - 2) โลกหมุนรอบดวงอาทิตย์ใช้เวลา 365.25 วัน ทำให้เกิดฤดูกาลต่างๆ
 - ถ้าแกนโลกเอียงเข้าหาดวงอาทิตย์จะทำให้ซีกโลกเหนือกลายเป็นฤดูร้อน ซีกโลกใต้กลายเป็นฤดูหนาว
 - ถ้าแกนโลกเอียงออกจากดวงอาทิตย์จะทำให้ซีกโลกเหนือกลายเป็นฤดูหนาว ซีกโลกใต้กลายเป็นฤดูร้อน
- **น้ำผิวของโลก** : เป็นน้ำ 3 ส่วน น้ำดิน 1 ส่วน (น้ำ 71% ดิน 29%)

2.2 องค์ประกอบของโลก

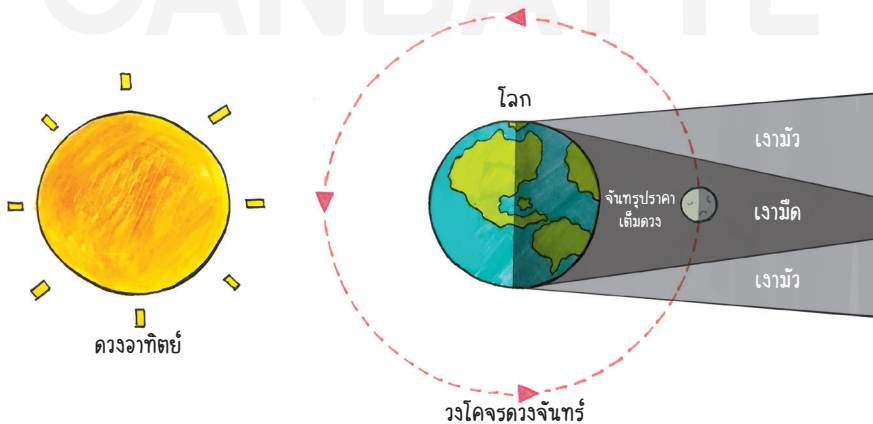
- 1) **ภายในโลก** : ตั้งแต่พื้นผิวโลกจนถึงแกนกลางโลก แบ่งออกเป็น 3 ชั้น ดังนี้
 1. **เปลือกโลก** : อยู่ชั้นนอกสุด มีความหนา 60-70 กิโลเมตร ประกอบด้วยแผ่นดินและมหาสมุทร แบ่งเป็น 2 ชั้น คือ
 - ชั้นหินโซลล์ (ส่วนใหญ่เป็นหินแกรนิต)
 - ชั้นหินไซมา (ส่วนใหญ่เป็นหินบะซอลต์)
 2. **เนื้อโลก** : อยู่ถัดจากเปลือกโลก หนาประมาณ 3,000 กิโลเมตร ประกอบด้วยหินหนืด (แมกมา) และแร่ธาตุอื่นๆ
 3. **แก่นโลก** : อยู่ชั้นในสุด แบ่งเป็น 2 ชั้น คือ
 - แก่นโลกชั้นนอก หนาประมาณ 2,100 กิโลเมตร มีสถานะเป็นของเหลว มีความร้อนสูง
 - แก่นโลกชั้นใน หนาประมาณ 1,300 กิโลเมตร มีสถานะเป็นของแข็ง มีความดันสูง

ปรากฏการณ์	รายละเอียด
สุริยุปราคา	<ul style="list-style-type: none"> เกิดจากดวงจันทร์โคจรผ่านดวงอาทิตย์แล้วเงาทาบมายังโลก เกิดปีละ 1 ครั้ง เฉพาะวันแรม 15 ค่ำ การวางตัว = ดวงอาทิตย์-ดวงจันทร์-โลก

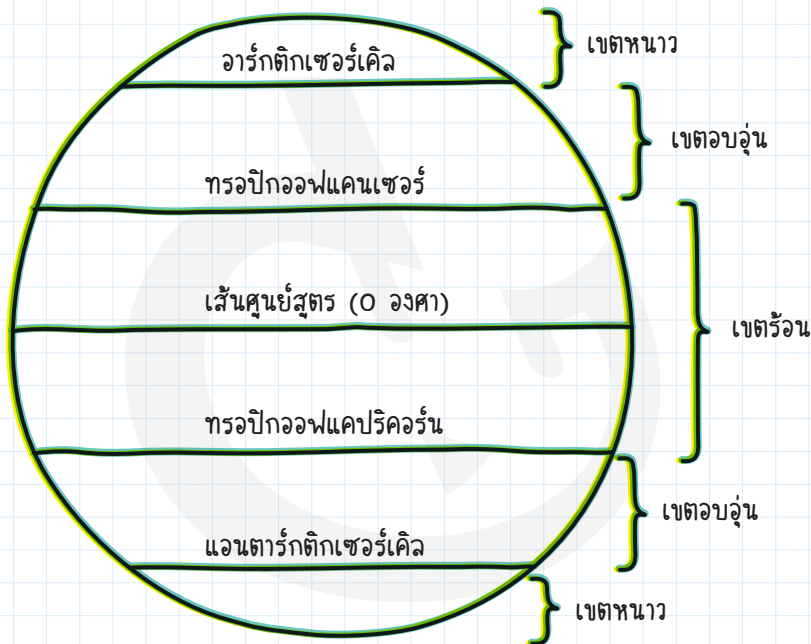

ปรากฏการณ์	รายละเอียด
จันทรุปราคา (ราหูอมจันทร์)	<ul style="list-style-type: none"> เกิดจากโลกอยู่ตรงกลางระหว่างดวงอาทิตย์กับดวงจันทร์ ทำให้เงาของโลกทาบบนดวงจันทร์ เกิดปีละ 3-4 ครั้ง เฉพาะวันขึ้น 15 ค่ำ การวางตัว = ดวงอาทิตย์-โลก-ดวงจันทร์

2.4 นิกัดภูมิศาสตร์

- **ละติจูด (เส้นรุ้ง)** : เส้นสมมติแนวนอน วางตัวจากทิศตะวันตกไปทิศตะวันออก แบ่งโลกเป็น 2 ส่วน คือ ซีกโลกเหนือกับซีกโลกใต้ ใช้แบ่งเขตอากาศของโลก ดังนี้

- **ลองจิจูด (เส้นแวง)** : เส้นสมมติแนวตั้ง วางตัวจากทิศเหนือไปทิศใต้ มีทั้งหมด 360 เส้น มีหน่วยเป็นองศา วัดจากเส้นลองจิจูดที่ 0 องศา ไปทางตะวันออก +180 องศา และไปทางตะวันตก -180 องศา
- **เส้นไพรม์เมริเดียน (เมริเดียนปริม)** คือ เส้นลองจิจูดที่ 0 องศา ลากผ่านเมืองกรีนวิช กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษจึงมีอีกชื่อว่า เส้นเวลกรีนิช ใช้แบ่งเขตเวลาโลก เรียกว่า เวลามาตรฐานกรีนิช (Greenwich Mean Time ; GMT)
 - เวลาทางฝั่งตะวันออกของเส้นไพรม์เมริเดียนจะเป็น +GMT คือเร็วกว่า
 - เวลาทางฝั่งตะวันตกของเส้นไพรม์เมริเดียนจะเป็น -GMT คือช้ากว่า
- **เส้นแบ่งเขตวันสากล** คือ เส้นลองจิจูดที่ 180 องศา

บทที่ 6 อาเซียนศึกษา

1. สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียน

Association of South East Asian Nations : ASEAN)

- **จุดเริ่มต้น** : อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย สิงคโปร์ และไทย ลงนามปฏิญญาอาเซียนที่กรุงเทเนฯ เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510 (ปี พ.ศ. 2560 อาเซียนครบรอบ 50 ปี)
- **สมาชิกปัจจุบัน** : 10 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย สิงคโปร์ ไทย บรูไนดารุสซาลาม เวียดนาม ลาว พม่า และกัมพูชา
- **มีสำนักงานใหญ่**อยู่ที่กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย
- ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางในการสื่อสารระหว่างประเทศสมาชิก
- **เลขาธิการอาเซียน** : นายดาโต๊ะ ปาดูกา ลิม จ็อก ฮอย (Dato Paduka Lim Jock Hoi) อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศ และรองปลัดกระทรวงการต่างประเทศและการค้าของบรูไน เป็นเลขาธิการอาเซียนคนที่ 14 (ดำรงตำแหน่ง พ.ศ. 2561-ปัจจุบัน)
- **กฎบัตรอาเซียน** : กฎหมายสูงสุดของอาเซียน ใช้เป็นกฎกติการ่วมกันในกลุ่มประเทศสมาชิก ผู้นำอาเซียนลงชื่อรับรองในการประชุมอาเซียนครั้งที่ 13 ณ ประเทศสิงคโปร์ เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2550 มีผลบังคับที่อาเซียนตั้งแต่วันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2551 มีรายละเอียดสำคัญดังนี้
 - **หลักการอาเซียน** : “เคารพและแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง” สมาชิกอาเซียนต้องเคารพในเอกราชและอำนาจอธิปไตย ไม่แทรกแซงกิจการภายในประเทศสมาชิก ร่วมแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างประเทศ เคารพความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรมของประเทศสมาชิก

- **เป้าหมายหลัก** : ส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศสมาชิก รักษาสันติภาพและความมั่นคงในอาเซียน ร่วมสร้างเศรษฐกิจให้ประชาชนอยู่ดีกินดี ส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชน สร้างอัตลักษณ์ และทำให้ทุกคนมีความรู้สึกร่วมว่าเป็นชาวอาเซียนและเป็นเจ้าของอาเซียน

- **ประชาชนอาเซียน** : หมุนเวียนเปลี่ยนไปตามลำดับตัวอักษรภาษาอังกฤษของชื่อประเทศสมาชิก ประชาชนคนปัจจุบัน (พ.ศ. 2560) คือ ประชาชนชาติโรดริโก ดูเตรเต แห่งประเทศฟิลิปปินส์ (ปี พ.ศ. 2561 ผู้นำประเทศสิงคโปร์ ปี พ.ศ. 2562 ผู้นำประเทศไทย ปี พ.ศ. 2563 ผู้นำประเทศเวียดนาม ตามลำดับ)
- **สิทธิสมาชิก** : เท่าเทียมกันทุกประเทศ หน้าที่ของสมาชิกถูกกำหนดไว้ในบทบัญญัติ 13 บท 55 ข้อ หรือตามข้อตกลงระหว่างประเทศสมาชิก
- **การรับสมาชิกใหม่** : ประเทศนั้นๆ ต้องอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้รับการยอมรับจากประเทศสมาชิก และต้องยินยอมให้สัตยาบันกับกฎบัตรนี้
- **คณะกรรมการผู้แทนถาวรประจำอาเซียน** : ประเทศสมาชิกต้องแต่งตั้งเอกอัครราชทูตประจำอาเซียนเมื่อเป็นตัวแทนของประเทศสมาชิก หลังจากนั้นให้ไปประจำที่กรุงจकार์ตา ประเทศอินโดนีเซีย
- **การตัดสินใจของอาเซียน** : ประเทศสมาชิกต้องเห็นชอบร่วมกัน (ฉันทามติ) ถ้าไม่มีข้อยุติให้ที่ประชุมสุดยอดอาเซียนเป็นผู้ตัดสิน
- **การระงับข้อพิพาท** : ประเทศสมาชิกต้องเจรจาทางออกร่วมกัน
- **วิสัยทัศน์อาเซียน** : ผู้นำอาเซียนกำหนดเป้าหมายที่จะไปให้ถึงภายในปี ค.ศ. 2020 (พ.ศ. 2563) ไว้ดังนี้
 - 1) เกิดเป็นวงสมานฉันท์แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (A Concert of Southeast Asian Nations)
 - 2) ร่วมเป็นหุ้นส่วนเพื่อการันพัฒนาที่ไม่หยุดนิ่ง (การันพัฒนาอย่างมีพลวัต : A Partnership in Dynamic Development)
 - 3) มุ่งปฏิสัมพันธ์กับประเทศนอก (An Outward - Looking ASEAN)
 - 4) สร้างความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกให้กลายเป็นชุมชนแห่งสังคมเอื้ออาทร (A Community of Caring Societies)